TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Khám phá khu di tích lịch sử văn hóa ngàn năm tuổi ở Bà Rịa – Vũng Tàu

23:38 20/06/2025

Bàu Thành không chỉ là một chứng tích của quá khứ mà còn là điểm nhấn cho hành trình khám phá vùng đất Long Điền, huyện Long Đất. Đây là nơi giao thoa hài hòa giữa lịch sử hào hùng, vẻ đẹp tự nhiên và nhịp sống hiện đại.

Một góc Hồ Bàu Thành (Ảnh: Thanh Huyền)

Từ thành phố Bà Rịa theo quốc lộ 55, đi qua thị trấn Long Điền khoảng 1 km rẽ trái là đến Khu Di tích Lịch sử - Văn hóa Bàu Thành, tọa lạc tại khu phố Long Phượng – thị trấn Long Điền – huyện Long Đất – tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu. Tổng diện tích của khu vực Bàu Thành 24 ha, trong đó hồ Bàu thành có chu vi 1073m với diện tích mặt nước 4,16 ha.

Theo sử sách, Bàu Thành được người Chân Lạp xây dựng vào thế kỷ X-XI, là đồn lũy quân sự, ghi dấu nơi luyện tập đội tượng binh của quốc vương Chân Lạp. Bàu Thành còn có tên gọi khác là Dục Tượng trì, là công trình được đào đắp làm

nơi chứa nước để cho đàn voi chiến của nhà vua Chân Lạp luyện tập, uống nước và tắm.

Căn cứ vào dấu tích lịch sử, nghiên cứu của các nhà khảo cổ, sử học, cũng như theo dân gian thì bàu ở đây là bàu nước, cách đó khoảng 100m về phía Đông Bắc là đình Long Phượng, còn lưu lại dấu vết của một đoạn tường thành cổ được xây dựng bằng chất liệu đá ong. Mặt khác xung quanh bàu nước, được đắp bờ đất cao giống như bức tường thành nên gọi ghép là Bàu Thành.

Các cuộc khai quật khảo cổ đã tìm thấy đồ gốm và con lăn ở độ sâu 1,6m. Những hiện vật này mang dấu ấn của nền văn hóa Óc Eo, cho thấy Bàu Thành có thể đã từng là một phần của Vương quốc Phù Nam cổ đại trước khi sáp nhập vào Chân Lạp.

Vào thế kỷ 17, chính tại nơi đây đã in dấu hai trận chiến đại thắng của quân dân đại Việt dưới triều đại Nhà Nguyễn. Trận chiến thứ nhất vào năm 1658 do phó tướng dinh Trấn Biên là Tôn Thất Yến chỉ huy. Trận chiến thứ hai vào năm 1674, do chủ tướng dinh Thái Khang là Nguyễn Dương Lâm chỉ huy, Nguyễn Diên làm tiên phong, bình định xứ Mô Xoài.

Cả hai lần đánh dẹp quân đội Chân Lạp, phá được lũy binh, đánh chiếm thành luỹ, bắt tướng giặc hàng phục.

Trong hai trận chiến đã thể hiện quyết tâm đồng sức đồng lòng của quân, dân đại Việt dưới thời nhà Nguyễn đánh thắng quân Chân Lạp gây hấn ở địa đầu biên ải (đạo Mô Xoài), bảo vệ cư dân Việt khai khẩn đất hoang, hình thành và xây dựng cộng đồng cư dân nơi vùng đất mới phương Nam.

Theo nhà chép sử Trịnh Hoài Đức, một công thần triều Nguyễn: thành luỹ Mô Xoài (lũy Phước Tứ) gắn với Bàu Thành là di tích xưa nhất của người Việt ở Nam Bộ, thời khai hoang, mở cõi đất phương Nam. Xứ Mô Xoài nơi người Việt dừng chân đầu tiên ở Nam bộ.

Với những giá trị lịch sử và văn hóa đặc biệt, Bàu Thành đã được UBND tỉnh Bà Rịa – Vũng Tàu công nhận là Di tích lịch sử - văn hóa cấp tỉnh vào năm 2016. Cùng với các di tích lân cận như Đình Long Phượng, Chùa Thiên Thai, Bàu Thành góp phần tạo nên một quần thể di tích phong phú, thu hút du khách trong và ngoài tỉnh.

Hiện nay, khu vực Bàu Thành đã được quy hoạch thành Trung tâm Văn hóa huyện Long Đất. Bờ phía Tây trải qua nhiều thăng trầm lịch sử, nên đã bị san lấp mất dấu tích và được xây dựng công trình Đền thờ liệt sỹ của huyện. Bờ bàu phía Đông, qua biến cố thời gian nên đã bị san lấp để lấy đất canh tác, trồng

trọt, thay vào đó là công trình sân vận động, khu luyện tập bóng đá. Lòng bàu đã được nạo vét, chỉnh trang, xây kè đá xung quanh và trong khuôn viên đã xây dựng thêm các công trình tôn tạo cảnh quan.

Con đường nhựa uốn lượn, xung quanh hồ, luôn xanh mát (Ảnh: Thanh Huyền)

Riêng bờ thành phía Bắc và phía Nam vẫn còn giữ nguyên vẹn dấu tích lịch sử, được bảo vệ nghiêm ngặt, chiều dài mỗi bờ khoảng 400m. Bờ lũy phía Bắc cao hơn 5m, bờ phía Nam cao hơn 7m, chân lũy rộng hơn 15m, mặt lũy nhiều đoạn rộng đến 12m. Hình ảnh bờ thành chi chít những bụi tre gai trước kia nay được chính quyền địa phương tôn tạo, trồng hoa, cây cảnh, cây cổ thụ, tạo bóng mát và chống xói mòn, quanh năm xanh mát.

Vào những ngày hè tháng 6/2025, chúng tôi có dịp ghé tham quan khu di tích Bàu Thành. Ấn tượng đầu tiên đập vào mắt chúng tôi là một hồ nước rộng lớn, có lan can sắt bảo đảm an toàn cho người dân, du khách. Con đường nhựa uốn lượn bao quanh, hai bên là thảm cỏ, hoa, cây cảnh mát mắt.

Điều kỳ diệu nhất là dù đã trải qua hàng ngàn năm với bao biến cố lịch sử, nước trong Bàu Thành chưa bao giờ cạn. Mùa khô, mực nước vẫn sâu hơn 1m, còn mùa mưa có thể đạt 3-4m. Đây không chỉ là bằng chứng cho tài năng thủy lợi của người xưa mà còn là biểu tượng sống động cho sức sống bền bỉ của vùng đất này. Bởi thế, người dân Long Điền vẫn truyền tai nhau câu ca dao: "Bao giờ Bưng Bạc hết sình/Bàu Thành hết nước thì mình hết thương!".

Ngày nay, Bàu Thành không chỉ là điểm đến lý tưởng cho những ai muốn nghiên cứu lịch sử, văn hóa mà còn trở thành một điểm "check-in" hấp dẫn, thu hút giới trẻ đến vui chơi, thư giãn và lưu lại những khoảnh khắc đẹp.

Chị Nguyễn Thị Hồng Thắm, một du khách đến từ TP.Vũng Tàu, chia sẻ: "nghỉ hè, vợ chồng tôi đưa con lên Bàu Thành chơi, rất bất ngờ khi thấy khung cảnh

công viên rộng lớn, đẹp lạ, yên bình, mát dịu. Các con tôi được chơi đạp vịt ở hồ Bàu Thành khá thú vị. Cái cảm giác được đi dạo quanh hồ nước rộng lớn, hít thở không khí trong lành và tưởng tượng về đội voi chiến ngày xưa thực sự rất đặc biệt. Bên cạnh những công trình lịch sử, nơi đây còn có những tiện ích hiện đại, rất lý tưởng cho một buổi pic nic cùng gia đình, bạn bè."

Với vẻ đẹp hoài cổ, câu chuyện hấp dẫn và không gian ngày càng tươi mới, Bàu Thành đang trở thành điểm đến thu hút khách du lịch, nơi quá khứ gặp gỡ hiện tại và những cảm xúc lắng đọng được sẻ chia.

Thanh Huyền